Iedereen doet mee!

Beleidskader minima- en schuldhulpverlening 2021-2024

gemeente Rheden

Voorwoord

Veel mensen krijgen te maken met schulden, namelijk één op de tien, en de verwachting is dat COVID-19 leidt tot nog meer mensen met schulden. Armoede en schulden, ze zijn nauw met elkaar verbonden, maar ook ingrijpende gebeurtenissen in je leven die ertoe kunnen leiden dat je in schulden geraakt. Hoe kom je er dan weer uit?

Het is belangrijk dat wij schulden vroeg signaleren bij onze inwoners.. Want de ervaring leert dat mensen vaak veel te lang wachten met het vragen van hulp en zich ook nog eens schamen over hun schuldensituatie. Eerder er op af en dan zo goed en snel mogelijk de zaken weer op orde krijgen, zodat er overzicht ontstaat. Niet meer bang zijn voor de volgende brief van de deurwaarder. Onze inzet is er vooral op gericht om onze inwoners te helpen en te ondersteunen zodat ze zelfstandig en langdurig een beter bestaan kunnen opbouwen.

Onze inwoners moeten weten dat ze er niet alleen voor staan. Naast de verantwoordelijkheid die wij voelen en hebben om onze inwoners met schulden zo goed mogelijk te helpen, vinden wij het ook belangrijk dat onze minimaregelingen voldoende zijn en goed vindbaar. Wij kennen veel regelingen in de gemeente. Maar maken die mensen, waar ze voor bedoeld zijn, er ook voldoende gebruik van? Wij willen dat onze regelingen goed, duidelijk en eenvoudig te vinden zijn. Zodat iedereen, ook mensen die er tot nu toe niet op aangewezen waren, ze weten te vinden.

Speciale aandacht is er voor kinderen. Zij verdienen het om, ongehinderd vanwege geldzorgen, een goede basis te leggen voor de rest van hun leven. Wij kiezen dan ook voor een Kindpakket, waar alle kinderen uit een gezin van het sociaal minimum gebruik van kunnen maken. Zij kunnen hierdoor meedoen aan sport of cultuur, activiteiten op school en andere uitjes.

Deze nota is niet gericht op meer, maar vooral beter. Beter vindbaar, beter toegankelijk en sneller hulp wanneer dat nodig is. Zo willen wij eraan bijdragen dat iedereen mee kan doen in de Rhedense samenleving.

Gea Hofstede
Wethouder gemeente Rheden

gemeente Rheden

Overzicht & inhoudsopgave

hfdst 1
INLEIDING
4

1.1 Kaders, Wet- en regelgeving **6**
1.2 Totstandkoming van dit beleidskader **6**

hfdst 2
WAAR STAAN WIJ
7

2.1 Minima - armoede **8**
2.2 Schuldhulpverlening **8**
2.3 Wat gaat goed en wat kan beter **11**
2.4 Trends en ontwikkelingen **11**

hfdst 3
HOE ORGANISEREN WIJ HET
13

3.1 Context **15**
3.2 Beleidsterreinen **16**
3.3 Netwerk **17**

hfdst 4
ONZE AANPAK
18

4.1 Ambities **20**
4.2 Dit gaan we doen **22**

bijlagen
24

1 Woordenlijst **24**
2 Toelichting wettelijke en gemeentelijke kaders **25**
3 Rhedens model en rol gemeente **27**
4 Uitgevoerde evaluaties en betrokken organisaties **28**
5 Samenvatting beleidsterreinen **29**
6 Aanbevelingen rekenkamercommissie oktober 2017 **30**

hoofdstuk 1

Inleiding

Voor u ligt het beleidskader minima en schuldhulpverlening in de gemeente Rheden. Dit beleidskader rust op 5 pijlers:

Preventie | Vroegsignalering | Kinderarmoede | Schulden oplossen | Laagdrempelige toegankelijkheid

Wij zetten in op laagdrempelige toegang en optimalisering van gebruik van onze regelingen en voorzieningen. We leggen de nadruk op preventie en vroegsignalering en het bestrijden van kinderarmoede.

Armoede en schulden zijn hardnekkige problemen, met vaak een structureel karakter. Dat betekent dat individuen of huishoudens die ermee te maken krijgen, daar veelal langdurig de consequenties van ondervinden. Veel mensen die in armoede leven of schulden hebben, hebben behalve met een financieel probleem vaak ook te maken met andere problemen. Deze problemen beïnvloeden elkaar en kunnen elkaar ook versterken.

In de doelgroepen, de oorzaken, de gevolgen en de oplossingen van armoede en schulden zien we veel overlap. Dit is de achtergrond van een integraal minima- en schuldhulpverleningsbeleid. Wij leggen de verbinding met andere beleidsterreinen die invloed hebben of invloed kunnen uitoefenen om tot oplossingen van de problematiek te komen. Slechts een kleine groep mensen met een langdurig (zeer) laag inkomen slaagt er in om uit (grote) schulden te blijven. Ook al is er geen sprake van een laag inkomen, het hebben van een problematische schulden betekent vrijwel altijd dat een huishouden niet meer in staat is de normale noodzakelijke uitgaven te doen, waardoor het gezin als arm te kwalificeren is.

1.1 Kaders, Wet- en regelgeving

Met het minima- en schuldhulpverleningsbeleid hebben wij te maken met wettelijke kaders die invloed hebben op de gemeentelijke beleidskaders en onze uitvoering. De wettelijke kaders op het gebied van minima en schuldhulpverleningsbeleid zijn:

- Gemeentewet
- Participatiewet
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
- Wet adviesrecht gemeenten bij schuldenbewindzaken

Gemeentelijk beleidskaders

Dit beleidskader is de opvolger van de Kadernota Minimabeleid *Samen armoede aanpakken 2015-2018* en het schulddienstverleningsbeleid *Samen werken aan schulden 2016-2019*. In paragraaf 3.2 benoemen wij de beleidsterreinen die invloed hebben op de minima en schuldhulpverlening. Bij onze inzet en uitvoering verbinden wij, maken wij gebruik en houden wij rekening met de hier geldende beleidskaders.

Coalitieakkoord 2018-2022 Rheden geeft Energie

In het Coalitieakkoord 2018-2022 *Rheden geeft Energie* staat dat wij een doelmatig minimabeleid voeren en streven naar het voorkomen van armoede en participatie bevorderen. Bij schulddienstverlening streven wij naar een schuldenvrije toekomst met speciale aandacht voor jongeren en jongvolwassenen.

Voor een overzicht en korte toelichting van wettelijke en gemeentelijke kaders verwijzen we naar Bijlage 2.

Verantwoordelijkheid gemeente

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om de inwoner de juiste vormen van hulp en ondersteuning aan te bieden. Het is de rol van de gemeente om te zorgen dat de hulp uit alle cirkels van het Rhedens Model (Bijlage 3) naadloos op elkaar aansluiten en ook aansluit op de behoeften van onze inwoners. Wij zien het als onze rol om (andere) organisaties die een potentiele bijdrage kunnen leveren aan het vraagstuk rondom financiële problematiek te benaderen en te verbinden met het brede, reeds bestaande netwerk gericht op minima- en schuldenproblematiek.

1.2 Totstandkoming van dit beleidskader

Om tot dit beleidskader te komen zijn er evaluaties uitgevoerd. In 2019 is het minimabeleid geëvalueerd en in 2020 is een evaluatie van het schuldhulpverleningsbeleid uitgevoerd.

Bij de evaluaties en de totstandkoming van dit beleidskader, zijn verschillende organisaties, beleidsmedewerkers en collega's van de gemeentelijke dienstverlening betrokken geweest (Bijlage 4). De bijdragen en aanbevelingen uit de evaluaties zijn meegenomen en verwerkt in dit beleidskader.

De aanbevelingen van de rekenkamercommissie in haar rapportage 'Evaluatie Armoede- en Minimabeleid' van oktober 2017 en de wijze waarop deze in dit beleidskader zijn verwerkt, zijn opgenomen in bijlage 6 (zijnde de antwoorden op vraag 1 van S21/26 d.d. 18 februari 2021).

hoofdstuk 2

Waar staan wij

In dit hoofdstuk omschrijven we wat we verstaan onder de termen armoede en schulden en geven we inzicht in de aard en omvang van de minima- en schuldenproblematiek binnen de gemeente Rheden.

2.1 Armoede

Het begrip 'armoede' definiëren we als "een tekort aan financiële mogelijkheden, waardoor iemand niet meer kan voorzien in de minimaal noodzakelijke goederen en voorzieningen" .

In deze betekenis van het begrip, is arm wanneer iemand gedurende langere tijd onvoldoende inkomen heeft voor bijvoorbeeld voeding, kleding of een woning: voorzieningen die in onze samenleving als minimaal noodzakelijk gelden.* Het sociaal cultureel planbureau gaat daarbij uit van een minimale levensstandaard, dus van beperkte uitgaven aan deze posten.

In de bredere betekenis van het begrip gaat het ook om (het gebrek aan) werk, onderwijs en opleiding(sniveau), maatschappelijke participatie, zelfredzaamheid, gezondheid en leefomgeving, discriminatie, veiligheid, toekomstperspectief en levensverwachting. Het gaat dus niet alleen om (financiële) welvaart maar zeker ook om welzijn.

In de uitvoering van hun beleid hanteren gemeenten meestal een inkomensgrens om vast te kunnen stellen wie tot de doelgroep behoort. In Rheden hanteren wij voor het gros van onze regelingen de grens van 120% van het sociaal minimum inkomen.

Armoede in cijfers uitgedrukt (zie pag 9)

2.2 Schulddienstverlening

Bijna iedereen heeft schulden, zoals huiseigenaren met een hypotheekschuld, starters met een studieschuld en wie met een creditcard betaalt, heeft een tijdelijke lening bij de creditcard-verstrekker. In deze gevallen gaat het om een schuld waarbij 'een ander nog geld van je krijgt' ofwel een betalingsverplichting. Voor de meeste mensen zijn schulden geen probleem, omdat ze voldoende inkomen of spaargeld hebben om hun betalingsverplichtingen na te komen.

Er zijn echter ook huishoudens die zo diep in de schulden zitten, dat ze hun situatie niet zelf-standig kunnen oplossen. We spreken hier van problematische schulden. Bij deze schulden zijn mensen niet in staat om binnen 36 maanden aan hun afbetaalverplichtingen te voldoen. Hier gaat het niet om de omvang of de aard van de schulden, maar om de capaciteit om de schulden af te lossen.

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening hanteert de volgende definitie van schuldhulp-verlening: het ondersteunen bij het vinden van een adequate oplossing gericht op de aflossing van schulden indien redelijkerwijs is te voorzien dat een natuurlijke persoon niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of indien hij in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen, alsmede de nazorg.

Schulden in cijfers uitgedrukt (zie pag 10)

* bron: Sociaal Cultureel Planbureau, 2019

Armoede de feiten

cijfers over 2019

OMVANG MINIMA

Landelijk

14,2% **VAN DE HUISHOUDENS**
leeft van een inkomen tot 120% van het sociaal minimum

Gemeente Rheden

15,9% **VAN DE HUISHOUDENS**
leeft van een inkomen tot 120% van het sociaal minimum

4.597 **INWONERS**

2.846 **HUISHOUDENS** (totaal)

890 **KINDEREN**

10% **VAN ALLE RHEDENSE KINDEREN**

INKOMEN VAN MINIMA

netto p.m. / geënt op een alleenstaande , ≥ 21 jr,

BIJSTAND **€ 1025,55**
BIJSTANDSUITKERING

100% **€ 1030,50** = 100%
SOCIAAL MINIMUM

120% **€ 1236,50** = 120%
INKOMENSGRENS MINIMA

MIN. LOON **€ 1635,60**
WETTELIJK MINIMUM LOON

GEMIDDELDE TEKORTEN

BIJSTAND per huishouden op bijstandsniveau

€ 250 per maand

€ 3000 per jaar

HERKOMST INKOMEN

120%

van 4597 inwoners uit de gemeente Rheden die leeft van een inkomen tot 120% van het sociaal minimum

14,7% **UIT LOON**
werknemer/ zzp-er

85,3% **UIT UITKERING**

waarvan

→ **48,8%** uitkering inkomensverzekering, o.a. WW en WAO

→ **36,5%** uitkering sociale voorzieningen, o.a. bijstand en wajong

GEMEENTELIJKE VOORZIENINGEN

120%

voor 4597 inwoners van de gemeente Rheden die leeft van een inkomen tot 120% van het sociaal minimum

75% maakt gebruik van één of meer **MINIMA REGELINGEN VAN DE GEMEENTE.**

waarvan

→ **50%** gebruik maakt van **bijzondere bijstand**

→ **30%** betrof het een **bewindvoering gerelateerde aanvraag**

→ **38%** gebruik maakt van **collectieve zorgverzekering**

700 **KINDEREN** maken gebruik van één of meer voorzieningen van het **HET KINDPAKKET**

59 **BRUGKLASKINDEREN KREGEN EEN SMARTPHONE**

Schuldhulpverlening de feiten

cijfers over 2019

RISICOVOLLE / PROBLEMATISCHE SCHULDEN

20% **VAN DE HUISHOUDENS** (landelijk)

4.000 **HUISHOUDENS**

(in de gemeente Rheden)

PROFIEL VAN AANVRAGER

27-65 **JAAR** gemiddeld

65% **IS ALLEENSTAAND**

99% **HEEFT EEN HUURWONING**

GEMIDDELDE RHEDENSE SCHULD

€ 43.628
verdeeld over 14 schuldeisers

Dit ligt gelijk aan het landelijke beeld.

200 **MELDINGEN VAN INWONERS MET GELD ZORGEN** per jaar

VAN DEZE MELDINGEN WORDT

60% een **AANVRAAG**
gemiddeld 120 aanvragen per jaar

VAN DEZE AANVRAGEN

70% wordt een **GESLAAGDE SCHULDREGELING**

waarvan
- **11%** saneringskrediet
- **59%** schuldbemiddeling

30% komt **GEEN MSNP** tot stand

waarvan
- **40%** WSNP
- **60%** overig
  bijv. tussentijdse beëindiging op verzoek van inwoner of schuldhulpverlener

HERKOMST INKOMEN

Van de huishoudens uit de gemeente Rheden die leeft met problematische schulden

10% **UIT LOON**

80% **UIT UITKERING** (evt. aangevuld met andere inkomsten)

10% **ANDERS** (pensioen o.d.)

VROEGSIGNALERING

280 **SIGNALEN VAN BETALINGS-ACHTERSTANDEN** per maand

1.275 **ADRESSEN GEVEN SIGNALEN VAN BETALINGSACHTERSTANDEN**

waarvan
- **638** van deze adressen gaat het slechts om één signaal gedurende het jaar
- **175** adressen gaat het binnen een jaar om 5 signalen of meer
- **272** matches hebben Alle signalen opgeleverd in één jaar

25 **ADRESSEN WORDEN LANGS GEGAAN** per maand

waarvan
- **58%** Van de inwoners bij wie we langs gaan wordt bereikt.
- **48%** van de mensen die wij bereiken, accepteert hulp

CRISISSITUATIES

% van meldingen die binnen komen

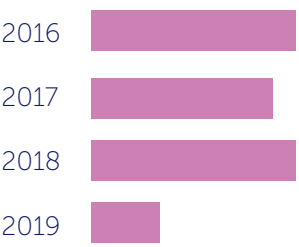

2.3 Wat gaat goed en wat kan beter?

In deze paragraaf kijken we terug op het minima- en schuldhulpverleningsbeleid van de afgelopen jaren. We trekken conclusies uit de uitgevoerde evaluaties en de gepresenteerde cijfers en delen de bevindingen, inzichten, ervaringen en opvattingen van de gemeente, onze maatschappelijke partners en overige deskundigen en betrokkenen.

Highlights evaluaties

Minimabeleid

Bij de evaluaties minimabeleid blijkt dat de uitvoering van het minimabeleid een positief effect heeft op het bestrijden van armoede. Aandacht is nodig voor tweeoudergezinnen met oudere kinderen.
Het gebruik van zowel de minimaregelingen als het kindpakket is de afgelopen jaren toegenomen en voldoet aan de behoefte en wordt positief gewaardeerd. Onze inwoners gebruiken de Gelrepas niet volledig en de pas kan stigmatiserend zijn. Er is behoefte aan het blijven inzetten op het stimuleren van het gebruik van minimaregelingen en het vergroten van de bekendheid van de regelingen.

Schuldhulpverlening

Evaluatie van onze schuldhulpverlening laat zien dat inwoners tevreden zijn over de schuldhulpverlening vanuit de gemeente Rheden. Toch zien wij en onze partners verschillende mogelijkheden om de schuldhulpverlening verder te ontwikkelen.
Het aantal mensen dat zich meldt bij de hulpverlening is afgenomen, terwijl de schulden landelijk niet dalen. We kunnen werken aan onze toegankelijkheid en bekendheid. Ook kan nog niet iedereen terecht bij onze schuldhulpverlening, we sluiten zzp'ers en jongeren nu nog uit.
Met onze inzet zijn we sterk gericht op het oplossen van de schulden. De inwoners zijn hierover tevreden. Er is nog weinig aandacht voor duurzame financiële zelfredzaamheid; de manier waarop een inwoner zelfstandig verder kan wanneer de gemeentelijke hulpverlening stopt.
Er is de afgelopen jaren gewerkt aan de werkprocessen. Er vallen minder inwoners uit tussen de hulpaanvraag en het starten van een traject, maar nog steeds meer dan wat we zouden willen. We zien nog mogelijkheden om onze uitvoering beter in te richten, bijvoorbeeld door meer gebruik te maken van automatisering in processen.

Minimabeleid

De gemeente Rheden heeft een doelmatig minimabeleid, met oog voor verschillen in de doelgroepen en een goed bereik van haar voorzieningen. De uitgevoerde evaluaties geven geen aanleiding het minimabeleid drastisch te wijzigen. Verbetering van het minimabeleid zit hem niet in het maken van wéér een nieuwe regeling, maar in het vergroten van de bekendheid, het verbinden van de bestaande regelingen en voorzieningen en het nog laagdrempeliger maken van het gebruik van de regelingen en voorzieningen. Het vergroten van het bereik van minimaregelingen blijft een aandachtspunt.
Bijstandsgerechtigden zijn goed in beeld bij de gemeente en maken veel gebruik van de diverse minimaregelingen. Overige minima zoals werkenden (in loondienst en zelfstandigen) en pensioengerechtigden hebben we minder goed in beeld. Het zijn vooral deze groepen die we de komende jaren beter willen bereiken. Ook willen we meer dan voorheen bij een aanvraag voor inkomensondersteuning doorvragen naar de oorzaken van de financiële problematiek, zodat we tijdig hulp kunnen bieden. Bijvoorbeeld door het inzetten van bestaande regelingen of andere passende mogelijkheden van ondersteuning.

Schuldhulpverlening

Met schuldhulpverlening bereiken wij goede resultaten. De ervaring is echter dat mensen zich pas heel laat melden voor schuldhulpverlening. We steken daardoor noodgedwongen veel tijd en energie in het oplossen van de schulden. In het nieuwe beleid verschuiven we het accent naar preventie. Hiermee voorkomen wij grotere schulden voor de inwoners en wij voorzien een besparing op de lange termijn. In de uitvoering hebben verschillende partijen een rol. We maken schuldhulpverlening efficiënter en effectiever door het werkproces te stroomlijnen en de vaak verschillende disciplines te verbinden. Wij zetten bijvoorbeeld de Doorbraakmethode in, een landelijk beproefde methode met goede resultaten. Bij deze Doorbraakmethode werken wij vanuit verschillende wetten en beleidsterreinen samen. Wij selecteren hierin multiproblemgezinnen die met o.a. Jeugdwet, Participatiewet, de Wet schuldhulpverlening en/of Wmo te maken hebben.

2.4 Trends en ontwikkelingen

Niemand kan de toekomst voorspellen, wel kunnen we ons zo organiseren dat we flexibel blijven om tijdig op trends en ontwikkelingen in te spelen. Daarvoor is inzicht nodig in wat deze trends en ontwikkelingen zijn. De trends en ontwikkelingen, van invloed op dit beleidskader benoemen wij hieronder.

Corona
Het Covid-19 virus (Corona) en de maatregelen die nodig zijn om ons tegen het virus te beschermen, hebben een forse impact op onze samenleving. De NVVK, branchevereniging voor schuldhulpverlening, sociaal bankieren en bewindvoering, verwachten voor de komende periode een toename van 30 procent bij de schuldhulpverlening. Vooral mensen met een migratieachtergrond, alleenstaanden, eenoudergezinnen en laagopgeleiden lopen risico, omdat zij bovengemiddeld vaak een laagbetaalde flexibele aanstelling hebben in een sector waar economische krimp in de lijn der verwachting ligt.

De reserves van de meest kwetsbare groepen in deze crisis – jongeren, zzp'ers en flexwerkers – raken op. We weten dat de gemiddelde tijd tussen het ontstaan van de eerste schuld tot het moment dat mensen daadwerkelijk bij de schuldhulpverlening belanden, gemiddeld vijf jaar is. Nu opgebouwde schulden zijn pas over jaren zichtbaar.

Demografie
26% van de Rhedense inwoners is 65 jaar of ouder (tegenover ruim 19% landelijk). Komende jaren zal het aandeel senioren nog verder toenemen. Senioren blijven langer zelfstandig thuis wonen, waarmee zij ook langer verantwoordelijk zijn voor hun eigen huishoudboekje. Senioren maken weinig tot geen gebruik van de rechten die zij hebben op toeslagen en andere inkomens-ondersteunende maatregelen. Dit komt mede voort uit de cultuur: 'dat lossen wij zelf wel op'. Net als bankzaken vraagt ook gebruik van deze voorzieningen om digitale vaardigheden. De verwachting is dat er een steeds grotere groep inwoners een vorm van (lichte) langdurige administratieve ondersteuning nodig heeft.

Flexibilisering van de arbeidsmarkt
De arbeidsmarkt flexibiliseert, het aandeel werkgevers dat gebruik maakt van tijdelijke contracten is verdubbeld. Naast tijdelijke contracten zetten werkgevers ook in op andere vormen van flexwerk zoals ZZP-ers, uitzend- en oproepkrachten en payrollers . Nieuwe groepen die hierdoor de aandacht verdienen, zijn: jongeren, flexwerkers en zelfstandigen met een middeninkomen.
In het kielzog van de toename van de armoede onder de beroepsbevolking zal ook de armoede onder kinderen stijgen. De toename van de armoede zal leiden tot een toename van het aantal mensen met problematische schulden. Doordat zelfstandigen, vanwege hun gebrek aan WW-rechten, terugvallen op bijstandsniveau is hun risico op problematische schulden groter dan dat van werknemers, met name wanneer zelfstandigen hoge vaste lasten hebben.

Complexe samenleving
De samenleving wordt steeds ingewikkelder, met name voor inwoners met beperkte taal-, reken- en digitale vaardigheden. De taal in brieven van de overheid en andere instanties is niet eenvoudig en het stelsel van tegemoetkomingen en (belasting)regelingen is complex. Dit leidt tot betalingsachterstanden, schulden en sociaal-maatschappelijke schade. Om te zorgen dat deze groep niet buiten de boot valt, kan de gemeente zorgen voor laagdrempelige hulp en ondersteuning.

hoofdstuk 3

Hoe organiseren wij het

In dit hoofdstuk gaan we in op de manier waarop de thema's minima en schuldhulpverlening zich verhouden tot andere beleidsvelden en tot onze gemeentelijke visie op 'samenredzaamheid' (en daarmee de wijze waarop wij onze inwoners willen ondersteunen).

Als startpunt daarvoor schetsen we in 3.1 met behulp van een infographic de oorzaken en gevolgen van minima en schulden, zowel op micro- (persoonlijk- en gezinsniveau) als op macroniveau (niveau van wijk, dorp en regio). Vanuit dit brede overzicht zoomen we in op raakvlakken met de verschillende gemeentelijke beleidsterreinen, de organisaties in het maatschappelijk middenveld, en komen we uiteindelijk uit bij diegene waar het feitelijk om draait: onze inwoners.

3.1 Context

De problematiek rondom een minimaal inkomen en schulden staat zelden op zich: zij is bijna altijd verweven met problematiek op gebied van werk- en opleiding, tijdsbesteding, huisvesting, relaties, geestelijke en/of lichamelijke gezondheid, sociaal netwerk etc.

Zowel oorzaken als gevolgen zijn op bovengenoemde gebieden te vinden. Een en ander speelt zowel in de persoonlijke levenssfeer van inwoners ('micro niveau'), als op het niveau van een wijk of dorp ('macro niveau'). Onderstaande infographic geeft een en ander beeldend weer.

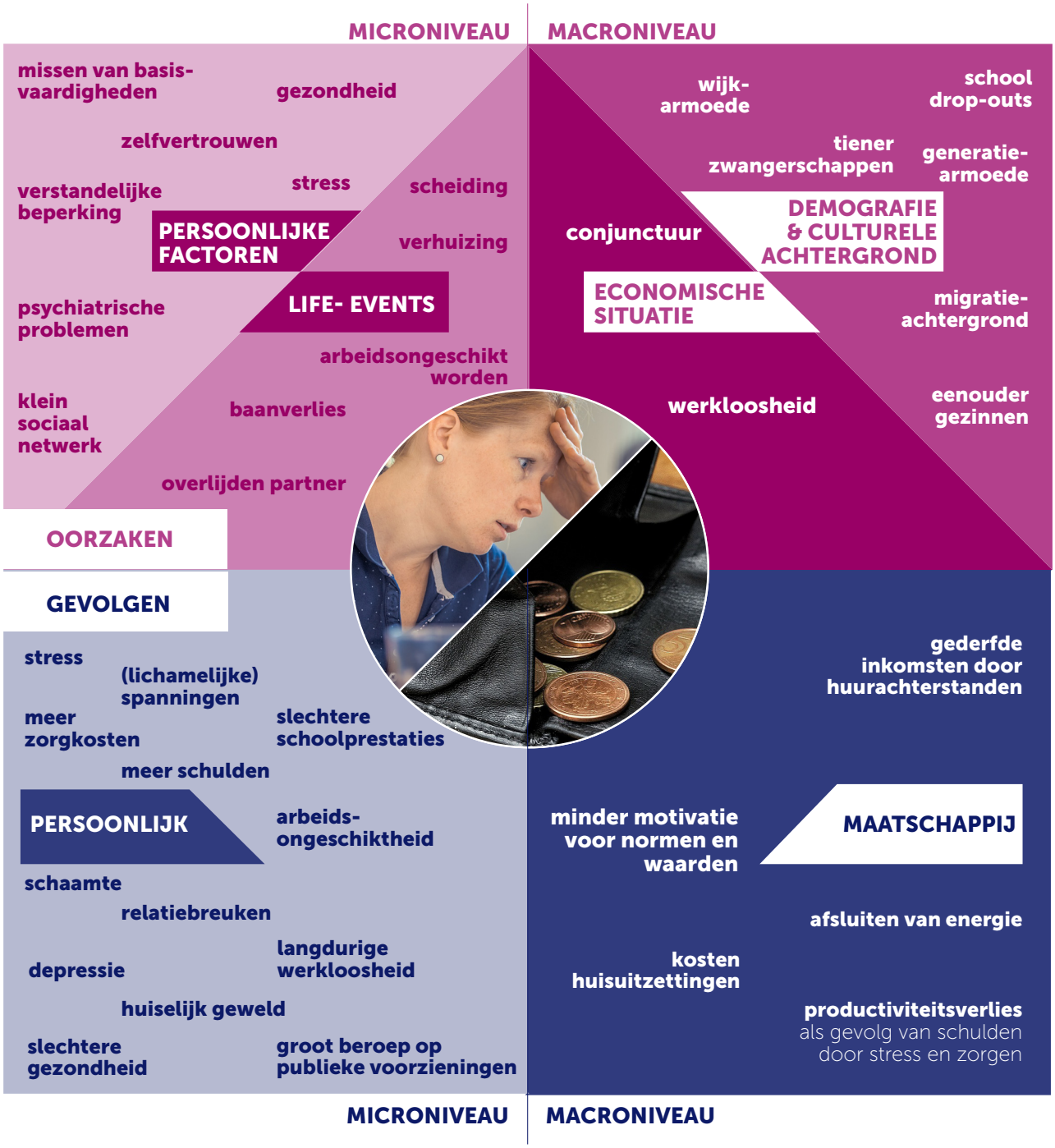

3.2 Beleidsterreinen

De aanpak van de oorzaken en gevolgen van het hebben van een minimuminkomen en schulden, ligt op verschillende beleidsterreinen. Het hebben van schulden heeft bijvoorbeeld invloed op een re-integratietraject naar werk. Voor de bestrijding van armoede en schulden blijft het hebben van eigen inkomsten onze hoogste prioriteit. Daarom zal in samenwerking met de afdeling werk en re-integratie nadrukkelijker gekeken worden hoe we inwoners met een uitkering en schulden kunnen ondersteunen bij het genereren van voldoende inkomsten. Een oplossing van de schulden kan nodig zijn voor een succesvol re-integratietraject. Ook zal, indien er schulden zijn, tussen verschillende afdelingen, gekeken worden in hoeverre de inwoner in staat is de financiën te regelen.
Ook bij aanvragen op het gebied van jeugdzorg en Wmo, kijken wij of financiële zorgen het onderliggende probleem zijn. Financiële zorgen kunnen namelijk een oorzaak zijn dat inwoners een beroep doen op jeugdzorg en/of Wmo voorzieningen. Door de oorzaak aan te pakken kunnen problemen eerder opgelost worden. Dit vraagt afstemming en samenwerking, om tot een duurzame oplossing te komen.

Vanuit deze werkwijze, richten wij ons met een integrale wijkaanpak op een aantal wijken waar relatief veel mensen met een minimuminkomen, schulden, werkloosheid en omgevingsproblemen wonen. Een integrale afstemming en samenwerking tussen beleidsterreinen zoals wonen, participatie, gezondheid, minima- en schuldhulpverlening is hierbij gewenst.

Vanuit het minima- en schuldhulpverleningsbeleid helpen wij onze inwoners met financiële zorgen om mee te doen in de maatschappij en hierin ook een actieve bijdrage te leveren. Hieronder geven wij schematisch weer welke verbindingen hierin gezocht worden. In bijlage 5 worden deze inhoudelijk verder toegelicht.

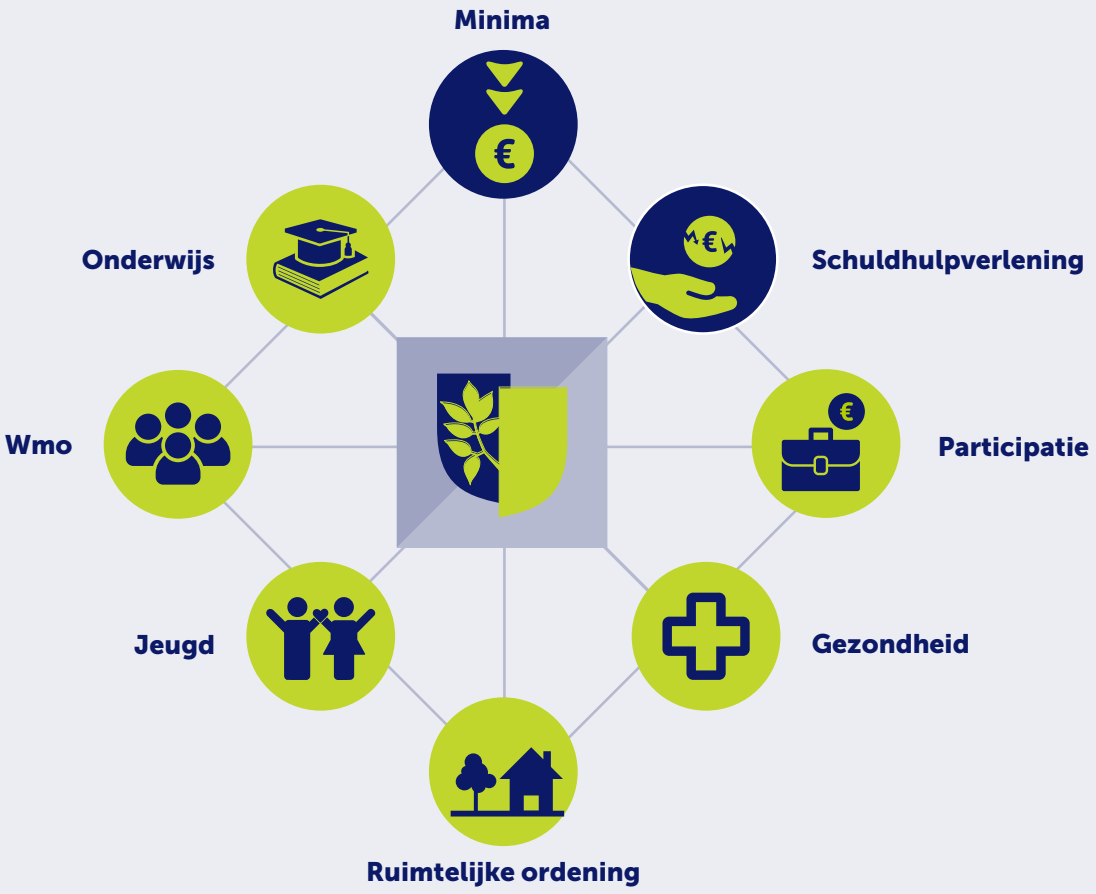

3.3 Netwerk

In deze laatste paragraaf van hoofdstuk 3 gaan we in op de inwoner en diens netwerk. Dit netwerk speelt een grote rol in de zelf- en samenredzaamheid . Wij volgen hierin ons Rhedens model met sterke sociale structuren en voorzieningen. Het uitgangspunt vormt de eigen potentie van de individuele inwoner en de mogelijkheden en kracht van zijn/haar netwerk van familie en vrienden.

Vanuit dit Rhedens model zoeken inwoners eerst naar hulp en ondersteuning dichtbij (oranje) maar als dat niet (meer) volstaat, kunnen ze een cirkel verder aanspreken (gele, groene en blauwe) om hun hulpvraag op te lossen.

Samen met onze inwoners en maatschappelijke partners maken wij deel uit van het model en zetten samen hulpstructuren op om de inwoner te ondersteunen. Voor een verdere toelichting op het Rhedens model en een (niet uitputtend) overzicht van de partners, zie bijlage 3.

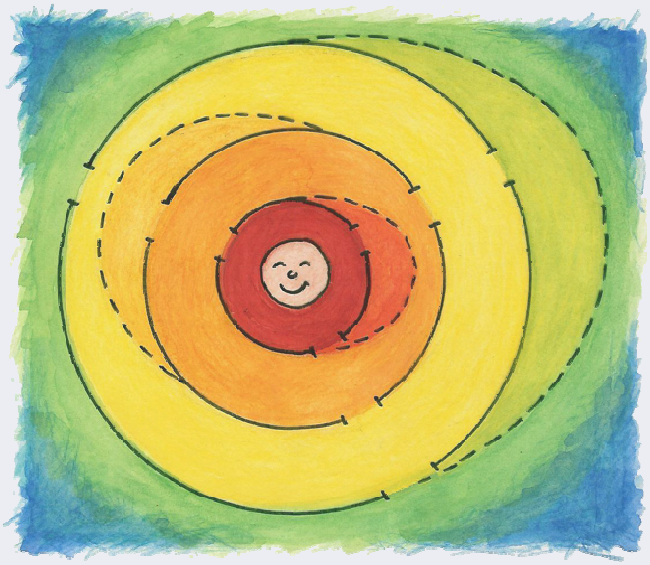

In het model staat de inwoner centraal.

De cirkels om de inwoner symboliseren de verschillende netwerken die er zijn: Hoe verder naar buiten, hoe meer de formele en professionele zorg in beeld komt.

partners van de gemeente Rheden

- Adviesraad Sociaal Domein
- Schuldhulpmaatje
- Stichting Strak
- Diaconaal Netwerk Armoedebestrijding (Diana)
- Stichting Urgente Noden (SUN)
- Formulierenhulp (humanitas)
- Thuisadministratie (humanitas)
- Voedselbank
- Vluchtelingenwerk
- Stichting Leergeld
- Gelrepas
- Jeugdfonds
- Sociale Raadslieden
- Incluzio
- Praktijkondersteuner Huisarts (POH)
- Ondernemers & werkgevers
- GGD (schoolarts)
- Zorgcoördinatoren en IB-ers (VO)
- Leerplicht (Regionaal Bureau)
- Leerlingzaken (RBL Midden-Gelre)

hoofdstuk 4

Onze aanpak

We hebben een beeld van de wettelijke kaders, de samenhang tussen de verschillende beleidsterreinen, de trends en ontwikkelingen die doorwerking hebben op armoede en schulden in de komende jaren als we aan de slag gaan met de financiële zorgen van inwoners.

Op basis hiervan richten wij ons de komende periode op de volgende thema's:

Preventie | Vroegsignalering | Kinderarmoede | Schulden oplossen | Laagdrempelige toegankelijkheid

Binnen de thema's hebben we ambities geformuleerd. In dit hoofdstuk lichten wij deze ambities verder toe. Een eerste invulling van de uitvoerende acties, die horen bij de ambities, zijn terug te vinden in paragraaf 4.3. Een concrete uitwerking van deze acties, inclusief een planning en kosten verwerken we in de begrotingscyclus.

4.1 Ambities

Preventie

Onze inwoners zijn in staat (met hulp) hun financiële situatie op orde te houden door stabiele inkomsten en overzicht op de administratie.

Voorkomen is beter dan genezen. Dat geldt zeker voor minima en schuldenproblematiek.

Aan een deel van de minima- en schulden-problematiek, ligt een gebrek aan educatie ten grondslag. Educatie gericht op omgaan met geld, maar ook tekstbegrip, reken- en digitale vaardigheden. We willen inwoners de mogelijkheid bieden hierin te ontwikkelen. Dit doen wij door de inzet van een onder andere het Taalhuis en cursusaanbod digisterker.

Voor hen die dit niet (direct) kunnen, bieden wij laagdrempelige, vrij toegankelijke vormen van ondersteuning om problemen te voorkomen. Dit doen wij in samenwerking met onder andere de thuisadministratie, de formulierenhulp, schuldhulpmaatje en de sociale raadslieden.

Vroegsignalering

De gemiddelde schuld van inwoner die een schuldentrajecten starten, daalt van ca. €43.000 in 2019, naar €40.000 in 2022 en uiteindelijk naar €38.000 in 2024, doordat wij er eerder bij zijn

Mensen schamen zich voor financiële problemen en komen pas in actie als de problemen groot zijn. Inwoners melden zich pas als de schuld is opgelopen. Gemiddeld gaat het om een schuld van ca. €43.000 en zijn er 14 schuldeisers betrokken. Vroegsignalering is een gerichte actie om in contact te komen met inwoners met (dreigende) problematische schulden en ze hulp aan te bieden. We wachten niet meer tot de inwoners zich melden, maar bieden actief onze hulp aan. Dit doen wij in samenwerking met onze partners zoals de woningcorporaties en energiebedrijven en zorgverzekeraars. Op basis van signalen van betalingsachterstanden nemen wij contact op met de inwoner.

Kinderarmoede

In 2024 is het gebruik van het Kind-pakket gestegen van 78% in 2019 naar 85% in 2024

10% van de Rhedense kinderen groeide in 2019 op in een gezin met een minimaal (tot 120% van het sociaal minimum) inkomen. Landelijk lag dit percentage volgens het Sociaal Cultureel Planbureau op 8,1%. Deze kinderen hebben een grote kans geconfronteerd te worden met tekorten en beperkingen. Het ministerie van SZW ambieert om dit percentage landelijk af te laten nemen tot 4,6% * in 2030.

Wij bieden kinderen een zo groot mogelijke kans om te participeren met behulp van het Kindpakket en de Gelrepas. Daarmee vergroten wij kansen voor kinderen en verkleinen we de kans dat ook hun kinderen in een situatie van tekort opgroeien (doorbreken van generatie-armoede). De inzet is gericht op gelijke kansen voor kinderen, maximale participatie en meedoen.

* Ten opzichte van 2015 waarin dit landelijk 9,2 bedroeg.

Schulden oplossen

Onze hulpverlening leidt tot succesvolle uitstroom** uit formele schuldhulp-trajecten

Hiertoe zal in 2021 een 0-meting worden uitgevoerd. Op basis van deze 0-meting bepalen we de ambitie.

Ondanks de inspanningen op preventie, krijgt een deel van de inwoners te maken met financiële zorgen en schulden. Voor het oplossen van de financiële zorgen volgen we een twee-sporen beleid:

Inzetten op duurzaam werk
Een van de wegen uit armoede is een structurele verbetering van het inkomen door werk dat loont. Hierin volgen wij ons participatiebeleid.

Inzetten op het regelen van de schulden
Schulden zorgen voor een uitzichtloze situatie die verlammend werkt. We zetten in op het oplossen van de schulden via onze partners, minnelijke regelingen, wettelijke regelingen en saneringskredieten.

Om de succesvolle uitstroom uit formele schuldhulptrajecten te meten, starten wij in 2021 een nulmeting. Dit onderzoek herhalen wij periodiek zodat wij de gestelde ambitie kunnen toetsen.

Laagdrempelige toegankelijkheid

Inwoners zijn bekend met alle ondersteuningsmogelijkheden en beoordelen deze met een 7 in 2024 (0-meting in 2021)

We willen dat alle inwoners makkelijk en snel toegang hebben tot de voorzieningen en dienstverlening waar zij recht op hebben.

In hoofdstuk 2 is te lezen dat er een groot verschil zit in het gebruik van de verschillende voorzieningen die de gemeente Rheden aanbiedt op het gebied van minima en schulden. De verschillende minimaregelingen in Rheden – vergeleken met andere gemeenten – worden relatief goed gebruikt. Voor de schuldhulpverlening van de gemeente Rheden geldt dat wij een grote groep inwoners nog niet bereiken. Vanuit de minimaregelingen en de schuldhulpverlening geldt dat de groepen: werkende minima, ouderen en jongeren de gemeente nog niet weten te vinden, en de gemeente hen ook nog onvoldoende weet te bereiken.

Om de inhoud van het aanbod en de bekendheid van de ondersteuningsmogelijkheden te onderzoeken, starten wij in 2021 een nulmeting. Op basis van de uitkomsten zorgen wij dat het aanbod aansluit bij de doelgroep en richten wij onze communicatie-agenda in.

** Met succesvolle uitstroom wordt verwezen formele schuldhulptrajecten die op zo'n manier worden afgerond dat de inwoner schuldenvrij een nieuwe start maakt

4.2 Dit gaan we doen?

Wij stellen alle inwoners van Rheden in staat om mee te doen in de samenleving.

Ook de inwoners van Rheden met financiele zorgen die schulden hebben en/of een inkomen onder <120% van de bijstandsnorm en voor meedoen zelf (dan wel binnen hun omgeving) onvoldoende mogelijkheden vinden.

AMBITIE	ACTIE
Alle inwoners zijn in staat zelf (met hulp) hun financiële situatie op orde te houden door stabiele inkomsten en overzicht op de administratie	Wij subsidiëren Formulierenhulp, Thuisadministratie, Schuldhulpmaatje en Sociale Raadslieden Wij zetten twee jongerencoaches in gericht op werk, dagbesteding of opleiding * Wij zetten een financieel jongerencoach in Wij subsidieren organisaties die zich inzetten voor het verbeteren van taal-, reken-, en digitale vaardigheden * Wij stimuleren en ondersteunen scholen om financiele educatie vast onderdeel uit te laten maken van het lesprogramma. *
De gemiddelde schuld van inwoner die een schulden-trajecten starten, daalt van ca. €43.000 in 2019, naar €40.000 in 2022 en uitein-delijk naar €38.000 in 2024, doordat wij er eerder bij zijn.	Wij sluiten ons in 2021 aan bij het landelijk convenant vroegsignalering De inwoners met gesignaleerde betalingsachterstanden krijgen een uitnodiging met hulpaanbod Wij voeren 25 huisbezoeken per maand uit bij inwoners met meerdere betalingsachterstanden
In 2024 is het gebruik van het Kindpakket gestegen van 78% in 2019 naar 85% in 2024	Wij continueren het kindpakket In 2022 evalueren wij de voorzieningen binnen het kindpakket Wij zetten in op laagdrempelig gebruik, zie acties onder ambitie 5 Wij brengen in 2021 de schoolkostenregeling onder in de GelrePas Samen met het onderwijs en maatschappelijke partners ontwikkelen wij een programma om kansenongelijkheid aan te pakken
Onze hulpverlening leidt tot succesvolle uitstroom uit formele schuldhulptrajecten.	Wij maken afspraken met schuldeisers om tot een passende betalings-regeling te komen, hierbij gaan wij uit van saneringskrediet tenzij 100% betaling mogelijk is Wij onderzoeken, binnen de regio, mogelijkheid om schulden collectief te regelen Wij zetten in op duurzame uitstroom van mensen in de bijstand * Wij zetten budgetbeheerders in om tijdelijk de administratieve taken van de inwoner over te nemen Wij geven de rechter advies over de inzet van schuldenbewind In 2021 zetten wij de Doorbraakmethode in voor minimaal 10 multi-problem gezinnen We onderzoeken de inzet in Rheden van elders succesvolle interventies.
Inwoners zijn bekend met alle ondersteunings-mogelijkheden en beoor-delen deze met een 7 in 2024	Wij stellen in 2021 een verordening schuldhulpverlening vast waarmee alle inwoners toegang krijgen schuldhulptrajecten Wij vereenvoudigen de aanvraagprocedure voor de minimavoor-zieningen en de schuldhulpverlening en monitoren deze procedures periodiek. We vergroten hiermee het gebruik van ons aanbod. *Toename gebruik regelingen in 2023 gestegen tot 80% t.o.v. 75% in 2019* Wij zetten communicatiekanalen in om de ondersteunings-mogelijkheden in beeld te brengen bij onze inwoners Samen met Vivare onderzoeken we in 2021 de mogelijkheden van een voorzieningenwijzer We zetten in op een sluitend netwerk tussen maatschappelijke partijen

* deze acties dragen bij aan onze doelen, maar worden inge-zet vanuit een ander beleidsterrein..

bijlage 1 **WOORDENLIJST**

Armoede/minima: armoede en minima zijn begrippen die in dit beleidskader als 1 begrip wordt gehanteerd. Een definitie van armoede: het structureel niet kunnen rondkomen door een tekort aan financiële middelen', waarbij voor een langere periode te weinig middelen beschikbaar zijn voor een 'niet-veel-maar-toereikend budget (SCP, 2019).

Doorbraakmethode: methode waarmee meerdere teams met hetzelfde hoofddoel, resultaatgericht werken aan verbetering van de situatie van multi-probleem gezinnen.

Formele zorg: zorg verleend door professionals

Informele hulp en ondersteuning: hulp en ondersteuning dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van andere mensen of de samenleving

MNSP: de afkorting voor: Minnelijke Schuldhulpverlening Natuurlijke Personen. Een andere benaming voor het 'minnelijk traject'. Dit is een schuldenregeling die wordt afgesloten tussen de inwoner, met behulp van de schuldhulpverlener, met de schuldeiser.

NIBUD: de afkorting voor: Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting. Een onafhankelijke stichting die informeert en adviseert over financiën van huishoudens.

NVVK: de afkorting voor: vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren. Dit is de branchevereniging voor schuldhulpverlening

Saneringskrediet: een saneringskrediet is een manier om schulden te regelen. Hierbij wordt één bedrag geleend, van een sociale bank, waarmee de schulden worden afgelost. De schuldeisers krijgen meteen het bedrag uitgekeerd waar ze mee akkoord zijn gegaan in de schuldregeling. De schuldenaar betaalt het saneringskrediet in 3 jaar terug aan de sociale bank. De schuldeisers weten zo bij de start van een traject precies welk bedrag zij uitgekeerd krijgen en de inwoner heeft nog maar te maken met één schuldeiser.

Schuldhulpverlening: het ondersteunen bij het vinden van een adequate oplossing gericht op de aflossing van schulden indien redelijkerwijs is te voorzien dat een natuurlijke persoon niet zal kunnen voortgaan met het betalen van zijn schulden of indien hij in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen, alsmede de nazorg;

SCP: Sociaal Cultureel Planbureau

Vroegsignalering: vroegsignalering binnen de schuldhulpverlening is het in een zo vroeg mogelijk stadium in beeld brengen van mensen met financiële problemen om vroegtijdige hulpverlening mogelijk te maken door gebruik te maken van daadwerkelijke signalen en outreachende hulpverlening.

WSNP: de afkorting voor: Wet Sanering Natuurlijke Personen. Een WSNP volgt na het minnelijk traject. Wanneer het niet lukt om met de schuldeisers te komen tot een minnelijke regeling, dan wordt de rechter gevraagd om een oplossing.

Voorzieningenwijzer: een instrument waarmee we in beeld brengen waar inwoners recht op hebben, waar inwoners op kunnen besparen en hoe inwoners kunnen aanvragen.
Een voorzieningenwijzer zetten wij in op specifieke onderwerpen, bijvoorbeeld: de zorgverzekering, toeslagen en vaste lasten.

Gemeentewet
Minimabeleid krijgt mede vorm door gebruik te maken van de autonome raadsbevoegdheid tot het vaststellen van een verordening die andere, niet in de wet geregelde, inkomensondersteunende voorzieningen in het leven roepen. Deze raadsbevoegdheid is geregeld in de gemeentewet (artikel 149).

Participatiewet
Iedereen die kan werken maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. De wet moet ervoor zorgen dat meer mensen werk vinden, ook mensen met een arbeidsbeperking. De wet legt de nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van een inwoner.

De gemeente is echter verantwoordelijk voor alle mensen die kunnen werken maar daarbij wel ondersteuning nodig hebben. De gemeente moet deze doelgroep ondersteuning bieden zodat zij aan de slag kunnen gaan. Tot die tijd kan de gemeente een inkomen bieden in de vorm van een bijstandsuitkering. Of ondersteuning bieden om het salaris aan te vullen als dit niet toereikend is. Deze wet vormt ook de basis waarop de gemeente deze doelgroep tegemoet kan komen als zij geconfronteerd worden met onverwachte –noodzakelijke-kosten. De onderstaande figuur vat een en ander beeldend samen.

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
De verantwoordelijkheid om inwoners met schulden te helpen, is vastgelegd in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). De wet regelt dat inwoners met problematische schulden bij de gemeente terecht kunnen voor het vinden van een oplossing gericht op de aflossing van schulden en de daarbij behorende nazorg. De wet geeft een ruim kader waarbinnen de gemeente de integrale schuldhulpverlening zelf kan vormgeven.

Per 1 januari 2021 is een wijziging doorgevoerd in de Wgs. De wijziging gaat in op de taak van de gemeenten om schulden vroeg te signaleren. De wijziging geeft gemeenten de mogelijkheid om gegevens van burgers met betalingsachterstanden vroegtijdig uit te wisselen met partijen als woningcorporaties, nutsbedrijven en zorgverzekeraars. Vroegsignalering wordt hiermee een wettelijke taak. Op ieder signaal van betalingsachterstanden dat de gemeente ontvangt, doen wij een aanbod tot een gesprek.

Ook voor de verdere uitvoering van schuldhulpverlening is veel informatie nodig over de (financiële) situatie van de persoon. Betere ontsluiting van de persoonsgegeven is als middel ingevoerd om effectiever hulpverlening te maken. Als laatste is met de wetswijziging verduidelijkt gericht op de brede toegang tot schuldhulpverlening, ook voor zelfstandigen.

Wet adviesrecht gemeenten bij schuldenbewindzaken
Naast de Wgs is er het Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewindzaken. Deze wet is op 1 januari 2021 in werking getreden. Mensen met problematische schulden krijgen hierbij hulp met schuldenbewind. Een bewindvoerder beheert de financiën en stabiliseert de situatie. Schuldenbewind is een ingrijpende maatregel. Gemeenten kunnen mensen met schulden ook ondersteunen met lichtere vormen

van hulp. De wet regelt dat gemeenten drie maanden nadat schuldenbewind is ingesteld, de rechter mogen adviseren of een inwoner het beste kan worden geholpen door voortzetting van het bewind, of door een lichtere vorm van gemeentelijke ondersteuning. Mensen met problematische schulden krijgen hulp die beter is toegespitst op hun situatie.

Verder regelt het wetsvoorstel dat schuldenbewind alleen nog voor bepaalde tijd kan worden ingesteld. Op dit moment mag dat ook voor onbepaalde tijd. Het wetsvoorstel draagt er zo aan bij dat een schuldenbewind niet langer loopt dan noodzakelijk.

Wetten buiten gemeentelijke verantwoordelijkheid
Er zijn wetten die wij niet uitvoeren maar die wel van invloed zijn op ons beleid en onze financiën. Een rechter kan bijvoorbeeld curatele of bewind uitspreken. De uitspraak van de rechter dienen wij te accepteren en wij moeten ook de uitvoering betalen.

Wet financiële dienstverlening: Deze wet gaat in op de verantwoordelijkheid die kredietverstrekkers hebben in het tegengaan van schuldenproblematiek

Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp): Wanneer het niet lukt om tot een minnelijke schuldenregeling te komen vanuit de gemeentelijke schuldhulpverlening, kan een beroep worden gedaan op de Wsnp. De schuldhulpverlening vanuit de gemeente moet aangeven dat een minnelijk traject niet is geslaagd. Inwoners kunnen zelf geen aanvraag doen, hierin ligt een rol voor de gemeente.

Wet curatele, beschermingsbewind en mentorschap (Wcbm): Inwoners die onvoldoende zelfredzaam zijn, hebben toegang tot curatele, beschermingsbewind en mentorschap. Deze vorm van hulpverlening wordt uitgesproken door de rechter.

Gemeentelijke beleidskaders
Onderstaande lijst geeft een overzicht van de meest van toepassing zijnde vastgestelde beleidskaders:

- Programmabegroting 2021 e.v.
- Visie op publieke dienstverlening (2020)
- Woonvisie 2020-2026 (2020)
- Transformatieplan 2.0 (2019)
- Coalitieakkoord ‘Rheden geeft energie 2018-2022’ (2018)
- Nota samenredzaamheid 2018-2022 (2018)
- Peuterbeleid 2019-2022 (2018)
- Meerjarenbeleidskader Sociaal Domein Meedoen! (2017)
- Nota Integrale Veiligheid 2017-2020 (2017)
- Lokale nota publieke gezondheid (2016)
- Regionale visie publieke gezondheidszorg Gelderland Midden (2016)
- Visie Wonen, welzijn en zorg (2016)
- Economische visie en uitvoeringsprogramma ‘Een actuele economische beleidsnota van en voor de gemeente Rheden 2016-2020’ (2016)
- Sociale visie Rheden ‘Van zelfredzaamheid naar samenredzaamheid’ (2013)

Het Rhedens Model
Een netwerk rondom onze inwoners is belangrijk om zelf- en samenredzaam te (kunnen) zijn. Wij volgen hierin ons Rhedens model met sterke sociale structuren en voorzieningen. Het uitgangspunt vormt de eigen potentie van de individuele inwoner en de mogelijkheden en kracht van zijn/haar netwerk van familie en vrienden. Hoe dichter je bij de inwoner blijft en hier rondom organiseert, hoe meer de inwoner zelf kan doen, maar ik wil doen en hoe minder de kans op formele verplichtingen. Vanuit dit Rhedens model zoeken inwoners eerst naar hulp en ondersteuning dichtbij (oranje) maar als dat niet (meer) volstaat, kunnen ze een cirkel verder aanspreken (gele, groene en blauwe) om hun hulpvraag op te lossen (Nota samenredzaamheid en Rhedens model 2018-2022).

Rol en verantwoordelijkheid gemeente
De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om de inwoner de juiste vormen van hulp en ondersteuning aan te bieden.

Het is de rol van de gemeente om te zorgen dat de hulp uit alle cirkels van het Rhedens Model naadloos op elkaar aansluiten en ook aansluiten op de behoeften van onze inwoners. Wij zien het als onze rol om (andere) organisaties die een potentiele bijdrage kunnen leveren aan het vraagstuk rondom minima en schulden te benaderen en te verbinden met het brede, reeds bestaande netwerk gericht op minima en schuldenproblematiek.

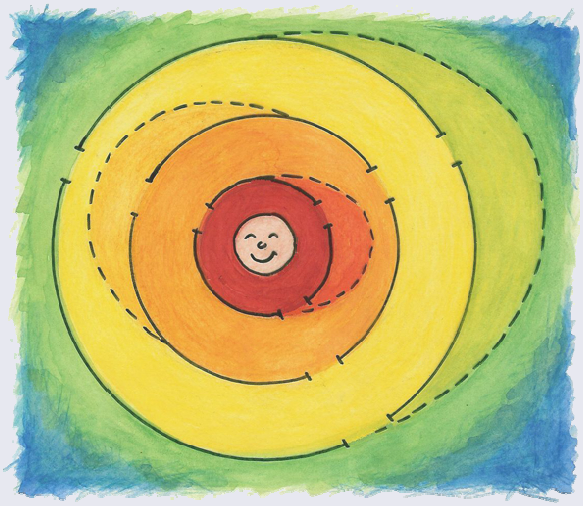

In het model staat de inwoner centraal.

De cirkels om de inwoner symboliseren de verschillende netwerken die er zijn: Hoe verder naar buiten, hoe meer de formele en professionele zorg in beeld komt.

partners van de gemeente Rheden

- Adviesraad Sociaal Domein
- Schuldhulpmaatje
- Stichting Strak
- Diaconaal Netwerk Armoedebestrijding (Diana)
- Stichting Urgente Noden (SUN)
- Formulierenhulp (humanitas)
- Thuisadministratie (humanitas)
- Voedselbank
- Vluchtelingenwerk
- Stichting Leergeld
- Gelrepas
- Jeugdfonds
- Sociale Raadslieden
- Incluzio
- Praktijkondersteuner Huisarts (POH)
- Ondernemers & werkgevers
- GGD (schoolarts)
- Zorgcoördinatoren en IB-ers (VO)
- Leerplicht (Regionaal Bureau)
- Leerlingzaken (RBL Midden-Gelre)

bijlage 4 **UITGEVOERDE EVALUATIES EN BETROKKEN ORGANISATIES**

- Evaluatie beleidsplan 'Samen werken aan Schulden', 2020
- Klanttevredenheidsonderzoek Schulddienstverlening, 2020
- Evaluatie project 'Vroeg erop af', 2020
- Evaluatie minimabeleid gemeente Rheden, november 2019
- Minima effect rapportage gemeente Rheden, NIBUD, april 2019
- Project Speaking Minds i.s.m. Astrumcollege, 2018-2019
- Evaluatie Kindpakket Stichting Leergeld, februari 2019
- Evaluatie Armoede- en Minimabeleid gemeente Rheden, Rekenkamercommissie, december 2017.
- Minima effect rapportage gemeente Rheden, NIBUD, april 2017

Betrokken organisaties

- Humanitas Thuisadministratie
- Humanitas Formulierenhulp
- Schuldhulpmaatje
- Stichting Urgente Noden Rheden
- Vluchtelingenwerk
- Inloophuis
- Adviesraad Sociaal Domein Rheden-Rozendaal
- Stichting Leergeld
- Jeugdfonds Sport en Cultuur
- Klanttevredenheidsonderzoek Schulddienstverlening
- Faith budgetbeheer en bewindvoering
- Menzis
- Factus
- RIBW
- Rijnstad
- Vivare

Participatie
Een van de wegen uit armoede is een structurele verbetering van het inkomen door werk dat loont. Dat doen we onder andere door het begeleiden van mensen naar passend werk en door werk-integratieprojecten. Niet voor iedereen is passend werk haalbaar. De Participatiewet draagt ook zorg voor dagbestedingsactiviteiten en meedoen.

Gezondheid
Welvaartsziekten komen meer voor onder mensen met financiële problemen – slechtere en goedkopere voeding leidt tot meer overgewicht en, samen met psychische klachten als stress, tot meer gezondheidsklachten. Zonder geld is er geen mogelijkheid deel te nemen aan sporten.

Ruimtelijke ordening/wonen
Een stabiele basis begint vaak bij een thuis. De beschikbaarheid van betaalbare woningen is noodzakelijk voor de inwoners die te maken krijgen met armoede en schulden. De samenstelling van de woningvoorraad is van invloed op de demografie van de gemeente. Hiernaast heeft de inrichting van de openbare ruimte ook invloed op het welbevinden van onze inwoners.

Jeugd
Opgroeien in een gezin met financiële zorgen heeft veel effect op de kinderen. Het heeft een negatief effect op de levenstevredenheid van kinderen, zij presteren slechter op school en schamen zich voor de thuissituatie. Daarnaast hebben ouders weinig ruimte over (bandbreedte), om zich te richten op het opvoeden van de kinderen wat leidt tot opvoedings-problematiek. In sommige gevallen zelfs tot huiselijk geweld. Het aanpakken van de financiële problematiek kan de inzet vanuit jeugdhulp dus verminderen of voorkomen.

Wmo
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het volwaardig deel kunnen nemen aan de samenleving van inwoners en gemeenten zijn verantwoordelijk voor toegankelijke algemene en matwerkvoorzieningen. Hieronder vallen ook voorzieningen gericht op sociale activering en hulp bij geldproblemen. Inwoners met financiële problemen leven ongezonder, waardoor het beroep op maatschappelijke ondersteuning en maatwerk vanuit de Wmo binnen deze groep hoger ligt.

Onderwijs
Aan een deel van de armoede en schuldenproblematiek problemen ligt een gebrek aan educatie ten grondslag. Educatie gericht op omgaan met geld, maar ook tekstbegrip, reken- en digitale vaardigheden. Daarnaast is er het effect op kinderen dat het opgroeien in een gezin met financiële problematiek met zich meebrengt. Kinderen leveren vanuit deze gezinnen vaak slechtere schoolprestaties en laten vaker achterstanden zien (zie ook jeugdhulp). Dit komt door de stress vanuit thuis die doorwerkt in de kinderen en doordat ouders weinig ruimte vinden om kinderen te begeleiden in huiswerk. Uiteindelijk kan deze problematiek ook leiden tot uitval.

Vraag 1:
Waar kunnen we de aanbevelingen terugvinden uit het rapport van de Rekenkamer (dec. 2017) in het 'Beleidskader minima en schuldhulpverlening Iedereen doet mee'?

Antwoord:
Het Rekenkamerrapport dateert uit 2017. Vanaf 2017 zijn wetswijzigingen doorgevoerd en zijn de aanbevelingen opgepakt, wat ook blijkt uit de evaluaties minimabeleid (2019) en schuldhulpverlening (2020). Zowel de aanbevelingen als de hierop volgende uitgevoerde evaluaties uit 2019 en 2020 zijn verwerkt in het voorliggend beleidskader minima en schuldhulpverlening. Wij hebben op pagina 11 de highlights van de meest recente evaluaties aangegeven. De evaluaties zijn de basis voor dit beleidskader.

Graag geven wij naar aanleiding van uw vragen, een overzicht van de aanbevelingen en hoe deze terugkomen in ons beleidskader.

De aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek:

- *Zet in op een integrale visie en preventie om curatieve maatregelen te verminderen*

Het beleidskader minima en schuldhulpverlening is integraal waarbij wij inzetten op integraliteit van werken en meer inzetten op preventie en vroegsignalering (zie hoofdstuk 3 en ambities preventie).

- *Bied cursussen en begeleiding en – voor kinderen – positieve rolmodellen en budgeteducatie*

Wij bieden al een aantal jaren cursussen aan op het gebied van taal-, reken- en digitale vaardigheden. Daarnaast zetten wij financieel jongerencoaches en organisaties als schuldhulpmaatje, de formulierenbrigade en Thuisadministratie in. Ook stimuleren wij scholen om financiële educatie een vast onderdeel te laten uitmaken van het lesprogramma. Ook hierbij kan de financieel jongerencoach ondersteunen, door de leraren hierin te trainen. Vanuit het traject 'Speaking Minds' is de aanbeveling gedaan jongeren eerder te informeren. Daarvoor wordt nu gewerkt aan een informatiemap voor jongeren die zij krijgen wanneer zij 18 worden.

- *Benut bewindvoerders en mogelijke vroegsignaleerders*

Sinds april 2019 zijn wij aan de slag met Vroegsignalering. Het aantal signaalpartners breiden wij per 1 mei 2021 nog verder uit. In het voorjaar van 2019 hebben wij een bijeenkomst georganiseerd met de bewindvoerders om kennis en ervaring uit te wisselen. Binnen het traject Bewindvoering Anders' onderzoeken wij verdere mogelijkheden om de samenwerking te versterken. Dit alles is erop gericht eerder betrokken te worden bij problematische schulden en daarmee de schuld te reduceren.

- *Blijf ondersteuningsaanbod uitventen*

Dit blijft een constant aandachtspunt. Uit de uitgevoerde evaluaties minimabeleid en schuldhulpverlening blijkt dat het gebruik van de minimaregelingen de afgelopen jaren istoegenomen en positief wordt gewaardeerd en onze inwoners hier tevreden over zijn. Wij blijven ons aanbod onverminderd aanbieden via onze consulenten, partners en verschillende

media kanalen. Een voorbeeld waarin dit samenkomt uit het afgelopen jaar is de geldkrant, waarmee wij huis-aan-huis onze inwoners hebben geïnformeerd. Ook de partners hebben positief gereageerd op de krant en deze verder verspreid.

- *Verlaag drempels*

Wij zetten in op laagdrempelige toegankelijkheid. Om dit te kunnen beoordelen, voeren wij in 2021 een nulmeting uit zodat wij de ambitie kunnen toetsen.

- *Werk aan bewustwording kanteling bij ouderen met vermogen*

Het Rekenkamerrapport uit 2017 wijst op de bewustwording bij ouderen om zelf ook (financieel) een bijdrage te leveren aan zorg en ondersteuning. Deze insteek sluit aan bij het Rhedens model, waarbij altijd eerst wordt uitgegaan van de kracht van de inwoner zelf en diens netwerk. Hulpvragen die binnenkomen pakken wij op vanuit het Rhedens Model. Onze consulenten besteden aandacht aan het aspect (financiële) zelfredzaamheid in de gesprekken. Hierbij opgemerkt dat met publicatie van het Rekenkamerrapport in 2017 er wettelijk een aantal wijzigingen is doorgevoerd die invloed hebben op deze aanbeveling. Zo is het abonnementstarief in werking getreden voor hulp en ondersteuning vanuit de Wmo. Vanuit de Wmo (de zorgvraag) mogen wij niet kijken naar de mogelijkheden die inwoners zelf hebben om ondersteuning financieel in te zetten.

- *Zet actieve en gerichte promotie van bepaalde regelingen in*

Wij blijven onze regelingen continue inzetten via onze communicatiekanalen – en die van onze partners- om ons aanbod bekend te maken onder de doelgroep. Een voorbeeld is de schoolkostenregeling die in 2021 wordt ondergebracht bij de Gelrepas waarmee wij meer en beter onze doelgroep kunnen wijzen op deze regeling. (zie ambitie kindpakket, actie: wij brengen in 2021 de schoolkostenregeling onder in de Gelrepas; pag. 23). De regeling krijgt hierdoor meer bekendheid en kan gemakkelijker gebruikt worden.

- *Besteed aandacht aan chronisch zieken en de stapeling van zorgkosten*

Ook dit heeft evenals de vorige aanbeveling onze continue aandacht. We bieden al een aantal jaren een collectieve aanvullende zorgverzekering aan voor minima.Hierin zijn verschillende (wettelijke) eigen bijdragen meeverzekerd (waaronder die voor de Wmo en ziekenvervoer). Daarnaast biedt de verzekering extra bijdragen aan verschillende zorgsoorten, die een ‘reguliere’ verzekering niet biedt.

- *Verbeter afstemming registratiesystemen*

De afstemming binnen het sociaal domein strekt breder dan alleen minima en schuldhulpverlening. De mogelijkheid is er om in het administratieve systeem individuen aan elkaar te relateren, zodat sneller inzichtelijk kan worden welke hulp wordt geleverd aan een huishouden. Hierbij moeten wij wel rekening moeten houden met de bescherming van de privacy van de inwoner. Een consulent Wmo mag niet zo maar alle gegevens van een inwoner inzien. We nemen deze privacyregels in acht bij de verdere ontwikkeling van de integrale samenwerking en de doorontwikkeling van onze registratiesystemen.

- Ko*ester de constructieve samenwerking met maatschappelijke partners*

Wij organiseren een Sociaal Café om onze partners periodiek te informeren over verschillende onderwerpen. De Werkgroep Armoede betrekken wij nauw bij de uitvoering van ons beleid evenals alle andere partners zoals vermeld op pagina 17. Wij koesteren, conform aanbeveling,deze goede relatie met onze partners. Ook de nieuwe Adviesraad Sociaal Domein speelt hierin een belangrijke rol.

- *Benut ervaringsdeskundigen binnen de Adviesraad Sociaal Domein voor beter begrip van armoede*

De Adviesraad Sociaal Domein is sinds september 2020 weer actief. Een aantal leden van deze Adviesraad is ervaringsdeskundige op het vlak van armoede vanuit de organisatie waar zij zichinzetten. Deze leden spelen een belangrijke rol bij de toetsing van onze uitvoering van beleid en wij benutten deze experts.

- *Maak doelen SMART(er)*

Deze aanbeveling is sinds 2017 actief opgepakt. De doelen op het gebied van minima zijn SMART en wij monitoren periodiek de stand van zaken via o.a. NIBUD en de benchmark Divosa. Ook via het nieuwe Gelrepas systeem kunnen wij realtime informatie ontvangen.

Van de 5 ambities voldoen er drie aan de SMART criteria (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden). Voor 1 ambitie voeren wij in 2021 een nulmeting uit waarmee vier van de vijf ambities SMART geformuleerd zijn. De ambitie Preventie is niet SMART geformuleerd. De effecten en resultaten van deze ambitie komen terug in de factsheet minima en schuldhulpverlening die tweejaarlijks aan uw Raad wordt gepresenteerd.

Jaarlijks koppelen wij de gemonitorde resultaten terug via de P&C cyclus en tweejaarlijks presenteren wij een uitgebreide factsheet met de behaalde resultaten en de stand van zaken.

- *Ontwikkel een monitor sociaal domein en leg evaluatie- en rapportagemomenten vast*

Wij monitoren veel gegevens, zowel intern gemeentelijk als via externe bureaus die voor ons de stand van zaken weergeven (o.a. NIBUD). Deze rapportagemomenten liggen vast en worden periodiek uitgevoerd om onze ambities te toetsen. Een Monitor sociaal domein is reeds beschikbaar via 'Waarstaatjegemeente'. Daarnaast zijn wij bezig om nog meer datagedreven te gaan werken. Hierbij leggen wij verbinding met andere beleidsterreinen die ook invloed hebben op het minima en schuldhulpverleningsbeleid.